

Type URL	☒ Dokument ☐ Link	Nummer	7
Tema	<input type="text"/>		
Layout	☒ Frit ☐ Låst		
Banner 1	<input type="text"/>		
Banner 2	<input type="text"/>		
Banner 3	<input type="text"/>		
Banner 4	<input type="text"/>		
Banner 5	<input type="text"/>		
Banner 6	<input type="text"/>		

Titel	1944 - Krigen rykker nærmere
Kort titel	
Manchet	
Resumé	1944 - Krigen rykker nærmere
Avanceret	

1. del, 6. kapitel:

1944 - Krigen rykker nærmere

Dette er en ordret gengivelse af boghæftet *Zone-Redningskorpset i København under besættelsen*, skrevet af Arne Vagn Jensen og udgivet af Zone-Redningskorpsets Museum i Holbæk i november 1994.

Indholdsfortegnelse og registre er ikke medtaget. Billedmaterialet er redigeret i forhold til boghæftet.

Materialet fra nettet må kun videreformidles efter nærmere aftale med Zone-Redningskorpsets Venner, der kan kontaktes på info@zone-redningskorpset.dk.

Boghæftet kan fortsat erhverves ved indbetaling af kr. 123,00 til Zone-Redningskorpsets Venners girokonto 3 58 86 29. Husk at anføre hvad betalingen angår.

1944 - Krigen rykker nærmere

Den 22. januar rapporterer politiet, at 8 - 10 personer indfinder sig på Kommunehospitalet, hvor de søger en patient, der er sigtet for røveri og sabotage og som derfor bevogtes af to kriminalbetjente. Betjentene afvæbnes og sabotøren føres gennem hospitalets baghave til Bartholinsgade, hvor han køres bort i en Zone-ambulance. Den kan have været stjålet eller lånt på en af korpsets stationer.

Den 16. februar arresterer Gestapo to fremtrædende modstandsfolk, brødrene Jørgen og Mogens Staffeldt i Nordisk Boghandel på Kongens Nytorv 8. En ekspedient i boghandelen, Bjørn Hansen, underretter Christian Kisling og begynder at tømme forretningens kælder for illegale våben og ammunition. Kisling kommer i en ambulance for fuld udrykning og kører våbnene og ammunitionen væk; det sker i flere omgange før kælderen er tom.

Det blev ikke den eneste våbentransport i ambulance, - der skulle komme mange flere.

Mobil kunstig lunge på Zonens hovedstation

I januar måned indkøbte Indenrigsministeriet 2 transportable kunstige lunger a kr. 15.000,00 pr. stk. til brug for børnelammelsespatienter. Der sluttes aftale med Zonen om at stationere dem i København og Århus, hvor de skal fremføres i en speciel trailer efter en kranvogn. Mandskabet indøves i opstilling og pasning af de kunstige lunger. Der var opstillet faste kunstige lunger på Blegdarnshospitalet, Frederiksberg Hospital, Marselisborg Hospital i Århus og Kommunehospitalet i Ålborg. Zonens hovedstation på Platanvej skulle til enhver tid være underrettet om hvilke kunstige lunger der var i brug, således at de altid kunne disponere en ambulancetransport af patienten til et af hospitalerne, eller de kunne transportere en af de mobile kunstige lunger til et mindre hospital, hvor patienten var indlagt.

Zonen anskaffede selv en mindre model af en kunstig lunge til anvendelse i en ambulance eller ambulanceflyet. Den står nu på Zone-Museet som en foræring fra Falck.

I januar 1944 offentliggøres det, at Sundhedsstyrelsen har indgået aftale med ZR om stationering og udrykning med den kunstige lunge til børnelammelsespatienter. Den kunstige lunge netop modtaget.

Så kom der Zone-mærker på....

Zonen præsenterer sit nye ambulancefly

Den 5. februar præsenterede Zonen sit nye ambulancefly KZ IV i Kramme & Zeuthens samlehal på Havnevej i Hellerup for en række indbudte personer. Det gamle fly havde ikke fløjet det sidste halve års tid på grund af mangel på reservedele, der ikke kunne skaffes fra England.

Allerede i januar måned havde Zonen udsendt et modelsæt med KZ IV maskinen til samtlige landets skoler samt et færdigt foredrag om flyvning, udarbejdet af kaptajn John Foltmann, og præsentationen i februar var således kun ét af de mange propagandaarrangementer, der blev gjort for maskinen. Efterfølgende så en stor del af de københavnske skolebørn i løbet af marts flyvemaskinen i montagehallen.

For at undgå at flyet skulle blive forvekslet med et krigsfly, blev det malet helt hvidt med Dannebrog malet på vingerne og kroppen. Flyet blev registreret under OY-DIZ.

Zonen ansatte løjtnant Elmer Klint som ambulanceflyver.

Indtil det nye ambulancefly blev operationsklart, lånte man fly af Det Danske Luftfartsselskab.

Det nye ikke-færdigbyggede ambulancefly er ankommet til Tuborg Havn fra Aalborg.

Zonens dykker på eftersøgning efter skibsforslis

Lørdag den 15. januar kl. 18:40 påsejler rutedamperen "Agda" en mine under sejlads mellem Snaptun havn, ved Horsens fjords sydlige udmunding, og øen Endelave. Damperen "Agda" er på 49 brt., tilhører Horsens Dampskibsselskab og har 4 ugentlige afgange til Endelave.

Ekspllosionen er så voldsom, at damperen straks synker, og de 10 passagerer og 4 besætningsmedlemmer omkommer. En eftersøgning af dels lodsåden i Snaptun, dels både fra Endelave, får lokaliseret vraget. Hele aftenen og helt til midnat holder Zonen fra Horsens i Snaptun havn med bærer og varme tæpper. I løbet af natten driver 2 redningsflåder og en del redningsbælter ind på Samsø.

Dagen efter er en dykker fra Switzer nede ved vraget. Han løsner forskellige dele af det indre skib for at komme ned i kahytten. Under arbejdet kommer en del vraggods op til overfladen. Efter i time vraget finder han det første offer, som bringes op.

Onsdag den 19. finder dykkeren skibskedlen 20 meter fra vraget, og forstavnene, der er revnet ved eksplosionen,

15 meter fra vraget. Forstævnen havde boret sig ned i havbunden. Arbejdet i vraget foregår i fuldkommen mørke, og dykkeren udtaler til lokalpressen, at det er direkte livsfarligt at gå ned i maskinrummet på grund af indfiltrerede og krøllede jernrør.

Lørdag den 22. indstiller dykkeren fra Switzer arbejdet, dels på grund af den hårde vestenstorm, dels fordi han skal udføre andet arbejde i København, og Dampskibsselskabets mægler anmoder Zonen i Horsens om dykkerassistance. Stationsleder Arthur Petersen tilkalder dykkere fra Aalborg og København.

Søndag den 23. ankommer dykker Godtfred Froulund og lineholder Leonhard Andersen fra Aalborg og dykker Peter Nissen og lineholder Carlo Lundtoft fra København. Samme dag kommer også dykkeren fra Switzer tilbage. Stormen hinder dog dykkernes arbejde, og de må slå sig ned på færggården.

Tirsdag den 25. må dykkerne meddele, at der let kan gå 2 - 3 dage før eftersøgningen kan genoptages, og barometeret falder. Skibsmægleren meddeler, at de 2 Zone-dykkere godt må returnere til deres stationer, nu da Switzers dykker er kommet tilbage.

Ni af de omkomne var bosiddende på Endelave og for det lille øsamfund på godt 500 indbyggere, er skibsforsøret en katastrofe. Der iværksættes en privat indsamling til videreførelse af eftersøgningsarbejdet efter de 8 omkomne, der stadig ikke er fundet.

Fra bjærgningsarbejdet af "Agda".

Såvel sognerådet på Endelave som Horsens kommune yder tilskud til indsamlingen.

Initiativtagerne til indsamlingen går ud fra at Dampskibsselskabet betaler Switzers dykker. Peter Nissen og Carlo Lundtoft rejser dog hjem, mens dykker Froulund skal eftersøge havbunden omkring vraget og dykkeren fra Switzer selve vraget. 4 dage efter finder Zone-dykkeren skibets kaptajn 400 meter fra vraget. Ellers er eftersøgningen resultatløs.

Den 25. april kommer Peter Nissen og Carlo Lundtoft atter til Snaptun. Assurandørerne har nu solgt vraget til skibsreder Thorup Nielsen, betinget af, at vraget enten sprænges eller fjernes fra ulykkesstedet, da det ligger til fare for skibsfarten. Skibsrederen vil vælge den billigste løsning, at sprænge vraget. Det sætter sindene i kog blandt de omkomnes efterladte, der ikke kan forlige sig med den tanke, at deres pårørende skal sprænges i luften sammen med vraget. Skibsrederen indvilliger i at hæve skibet under medvirken af Zonens dykker. Der træffes ingen klar aftale om, hvem Zonen arbejder for, og om fordeling af bjærgeløn. I løbet af de følgende 3 uger bringes først skibskedlen i land, derefter forskibet, og sidst selve vraget. Efter i uges forløb må dykker Peter Nissen have assistance af flyvemekaniker Christian G. Christiansen med skæreblander. Under bugseringen taber man kedlen og en del materiel bliver ødelagt.

Hele aktionen ender med 2 retssager. I den ene anlægger Zonen erstatningssag mod skibsrederen for ødelagt materiel, i den anden, anlægger dykker Peter Nissen sag mod skibsrederen for æreskrænkende udtalelser i pressen, fordi skibsrederen havde beskyldt Nissen for, at han søgte at gemme ligene i vraget i den hensigt først at finde dem, når vraget var hævet og sat på land.

Sidstnævnte sag kom først til behandling. Retten fandt ikke skibsrederens beskyldning for bevist, hvorfor den kendtes ubeføjet, men han blev ikke idømt nogen straf efter straffeloven. I den anden sag blev Zonen tilkendt en erstatning på kr. 34,00 med 5% rente fra den 25. august 1944, men skulle betale skibsrederen kr. 125,00 for dennes sagsomkostninger.

Af akterne i Zone-Museets arkiv ses, at Zonen fik udbetalt kr. 3.839,32 af de indsamlede midler, mens en opgørelse viser, at Zonen havde udgifter for kr. 7.905,32.

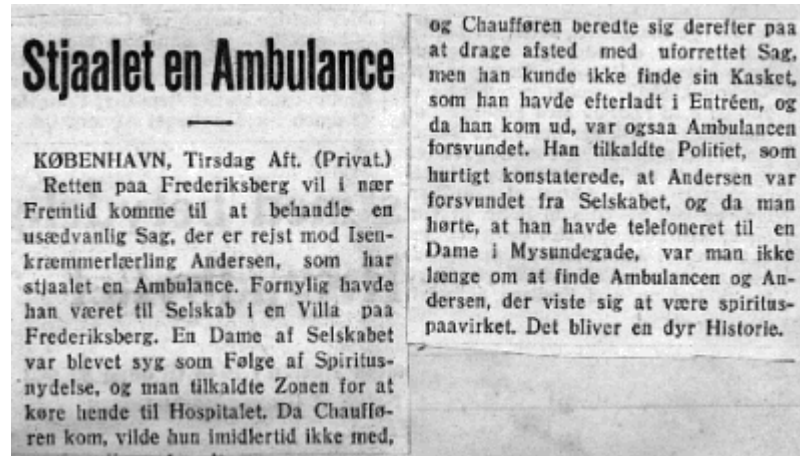
"Citronen" og "Flamme"

De i efterkrigstiden mest kendte modstandsfolk er nok "Citronen" og "Flamme", deres virkelige navne var Jørgen Haagen Schmidt, som fik sit dæknavn fordi han havde været ansat på Citroén fabrikken, og Bent Faurschou Hviid som fik sit dæknavn på grund af sit flammende røde hår.

De fik ligeledes deres gang på Zonens station Østerbro. Da de havde stjålet nogle biler fra den tyske værnemagt, skaffede Kisling garager til dem, hvor de kunne blive malet om. En Opel Kaptajn blev sortlakeret, og for at legalisere kørsel i en benzinvogn, skaffede de sig politiuniformer.

I løbet af januar måned havde SOE i London dekretet sabotagestop, for at opbygningen af den underjordiske hær kunne sættes i værk. Sabotagestoppet blev dog ikke effektivt.

Tyskerne iværksatte nu en modsabotage, kaldet "Schalburgtage" efter det berygtede terrorkorps, som blev udført bl.a. ved hjælp af danske håndlangere.

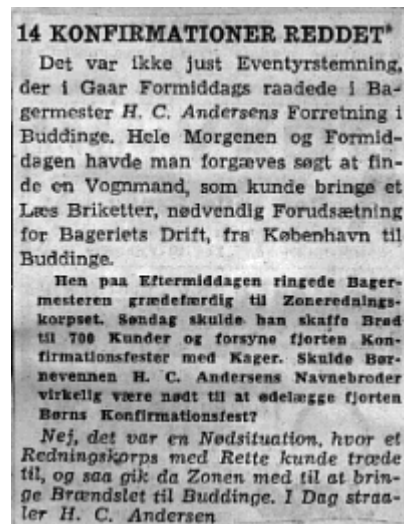

Stjaalet en Ambulance

KØBENHAVN, Tirsdag Aft. (Privat.)

Retten paa Frederiksberg vil i nær Fremtid komme til at behandle en usædvanlig Sag, der er rejst mod Isenkræmmerlærling Andersen, som har stjaalet en Ambulance. Fornylig havde han været til Selskab i en Villa paa Frederiksberg. En Dame af Selskabet var blevet syg som Følge af Spiritusnydelse, og man tilkaldte Zonen for at køre hende til Hospitalet. Da Chaufføren kom, vilde hun imidlertid ikke med,

og Chaufføren beredte sig derefter paa at drage afsted med uforrettet Sag, men han kunde ikke finde sin Kasket, som han havde efterladt i Entréen, og da han kom ud, var ogsaa Ambulancen forsvundet. Han tilkaldte Politiet, som hurtigt konstaterede, at Andersen var forsvundet fra Selskabet, og da man hørte, at han havde telefoneret til en Dame i Mysundegade, var man ikke længe om at finde Ambulancen og Andersen, der viste sig at være spirituspaavirket. Det bliver en dyr Historie.

14 KONFIRMATIONER REDDET

Det var ikke just Eventyrstemning, der i Gaar Formiddags raadede i Bagermester H. C. Andersens Forretning i Buddinge. Hele Morgenen og Formiddagen havde man forgæves søgt at finde en Vognmand, som kunde bringe et Læs Briketter, nødvendig Forudsætning for Bageriets Drift, fra København til Buddinge.

Men paa Eftermiddagen ringede Bagermesteren grædefærdig til Zoneredningskorpsset. Søndag skulde han skaffe Brød til 700 Kunder og forsyne fjorten Konfirmationsfester med Kager. Skulde Børnenevennen H. C. Andersens Navnebrøder virkelig være nødt til at ødelægge fjorten Børns Konfirmationsfest?

Nej, det var en Nødsituation, hvor et Redningskorps med Rette kunde træde til, og saa gik da Zonen med til at bringe Brændslet til Buddinge. I Dag straalet H. C. Andersen

To avisomtaler fra 2. februar 1944 med historier fra redningskorpsenes hverdag...

Om dette billede skriver en læser af vores hjemmeside Per Bagge Jørgensen 16. januar 2013:
"Tyskerne havde stillet en mindre transportabel kanon op i Blågårdsgade ud for Smedegade, den blev affyret ved en fejl og ramte huset for enden af Smedegade Thorups/Ewaldsgade. En kvinde mistede livet. En tysk officer kom farende og skældte ud, kanonen skulle have peget i retning af Radiohuset. Vi boede i Blågårdsgade, Jeg var lige født, så det er overlevering fra min mors oplevelser. "

Holger Danske angriber Schallburgkorpsets hovedkvarter

Holger Danskes ledelse havde bestemt, at Schalburgkorpset skulle have en lærestreg, og derfor foretog de mandag den 19. juni en aktion mod hovedkvarteret i Frimurerlogen på Blegdamsvej. Som så ofte før sendte Kisling sin mest betroede mand, Alfred Jensen, af sted med en ambulance, den skulle holde stand-by i Ryesgade. Hvis nogle af Holger Danske-folkene skulle blive sårede, skulle de hurtigst muligt væk før tyskerne eller Schalburgfolkene kom til.

"Flamme" og "Citronen" kørte i en lille Opel Olympia - stjålet fra tyskerne. Bag dem kom en kullastvogn med høje sidefjæle som dækkede synet for et rekylgevær på ladet.

Om aftenen lukker tyskerne for el, gas- og vandforsyningen. Kl. 22:30 meddeler tyskerne forbud mod udrykninger i spærretiden. Tilskadekomne kan "rådne op", og ildebrande kan man lade være med at lave. Kl. 22:55 ændres denne ordre, idet udrykninger kan foretages efter særlig tilladelse i hvert enkelt tilfælde, hvis køretøjerne er forsynet med udrykningsflag og uafbrudt anvender horn og udrykningslys. CB-tjenestens køretøjer var ikke forsynet med disse kendetegn, hvorfor de ikke kunne anvendes.

"Flamme" gjorde vagtposterne foran Frimurerlogen ukampdygtige med en byge fra en maskinpistol.

Kullastvognen kørte frem og drejede, så den holdt med bagenden mod bygningen. Meningen har nok været, at man skulle åbne hoveddøren, men det lod sig ikke gøre, den var for svær. Fra taget blev der nu åbnet en voldsom ild mod lastvognen, og mændene på ladet blev ilde tilredte. Aktionen var mislykket og begge køretøjer måtte i hast forlade stedet i retning mod Sankt Hans Torv. På lastvognen lå en dræbt og to sårede. Gruppelederen havde fået adressen, Bernstorffsvej 154, hvilket var Zonens station Østerbro, men han måtte kun bruge den i yderste nødsfald. Med fuld fart, og uden lydpotte, kørte lastvognen ud mod Bernstorffsvej.

Alfred Jensen havde hørt det voldsomme skyderi og set at de to biler forsvandt derfra. Han kørte stille og roligt tilbage til stationen, hvor Kisling havde travlt med at fordele de to sårede hos forskellige læger i nærheden. Man var helt klar over, at tyskerne og Schalburgfolkene havde besat alle skadestuer, så der kunne man ikke komme. Lastvognen blev gemt af vejen, og tilbage stod man med den dræbte. Kisling fjernede alle ting på hans person, som ville kunne identificere ham. Derpå blev han lagt på en bære og sammen med Alfred Jensen kørte Kisling ham ud til Utterslev mose, hvor de fandt et øde sted ved Folevadsvej, hvor han blev lagt. På vejen tilbage til stationen, stoppede Kisling ved en telefonboks og ringede anonymt til Københavns Brandvæsen og fortalte, at der lå en formentlig død mand ved Folevadsvej.

Zonens kranvogn foran Nordisk Radio Industri (Danavox) på Finsensvej på Frederiksberg efter sabotage 23. juni 1944.

Folkestreiken

Mandag den 26. juni kl. 20:00 opstår der tumulter i Istedgade, der hurtigt breder sig til hele Vesterbro. Tyskerne har indført spærretid fra kl. 20:00, men befolkningen nægter at respektere den.

Først forsøger det danske politi ved hjælp af højtalervogne at få folk væk fra gaderne, men det hjælper ikke. En times tid efter begynder tyske politisoldater at skyde direkte på folkemængden. Mange dræbes og såres, alle disponible ambulancer indsættes. Først ved 23-tiden bliver der ro i gaderne.

Den næste aften er det galt igen. Folk begynder at brænde bål i gaderne. De tyske politisoldater rykker atter ud, og igen skydes der på befolkningen. Heldigvis, må man sige, begynder et ret stærkt regnvejr, der gør afbrænding af bål umulig, og folk trækker i tørvejr.

Onsdag den 28. gentager urolighederne og skyderierne sig. Dagen efter udskyder tyskerne spærretiden til kl. 23:00, men gemytter-ne er ikke til at dæmpe. Ubevæbnede københavnere kæmper med de bare næver mod bevæbnede tyske politisoldater og deres danske håndlangere, og urolighederne breder sig til brokvartererne.

Fredag den 30. udbryder der "Generalstrejke" og både tog- og sporvognskørsel ophører. Det er vanskeligt at komme igennem på telefon, så tilkaldelse af ambulance og brandvæsen må foregå ved direkte henvendelse til en brand-, politi- eller rednings-station.

Varehuset Bulldog Nørrebrogade/Ravnsborggade raseres. Foto Frederiksberg Brandvæsen.

Varehuset Bulldog Nørrebrogade/Ravnsborggade raseret. Foto Frederiksberg Brandvæsen.

Varehuset Bulldog Nørrebrogade/Ravnsborggade raseret. Foto Frederiksberg Brandvæsen

For at få plads til det stigende antal sårede, begynder hospitalerne at hjemsende patienter, og alle ambulancer tages i brug. Københavnerne er meget opstemt, og der påsættes brande i varehuset "Bulldog" på hjørnet af Nørrebrogade og Ravnsborggade, indehaveren påstås at være nazist, i en konfektionsfabrik i Stengade, der fremstiller tyske uniformer, og i Korsgade. Hele Nørrebro indhylles i røg og en brandinspektør må sammenkalde folk, og forklare dem, at brandene kan brede sig til beboelses-egendommene, hvis ikke brandvæsenet får plads til at slukke.

Der hentes vand i søerne. Foto: Frederiksberg Brandvæsen.

Der hentes vand i brandhanerne. Foto: Frederiksberg Brandvæsen.

Lørdag den 1. juli stationeres stadsingeniørens vandvogne på brandstationerne, hvorfra de rykker ud sammen med sprøjterne. Den københavnske befolkning sikrer sig vand fra søerne i baljer og spande.

Fordeling af mælk til københavnere. Foto: Frederiksberg Brandvæsen.

Fordeling af mælk til københavnere. Foto: Frederiksberg Brandvæsen.

Zonen er Frederiksberg kommune behjælpelig med udkørsel af vand i mælkejunger til alle fødeklubber på Frederiksberg.

Passértilladelse i Spærretiden.
(Passierschein für Sperrzeit.)

Kun gyldig i Forbindelse med dansk Legitimationskort.
(Nur gültig in Verbindung mit dänischer Legitimationskarte gültig.)

Navn Carlo Lundtoft Petersen
Name

Bopæl Skellingsgade 40,4
Adresse

født d. 28/10 1901 i Middelfart
Geboren am

Beskæftiget hos Zone-Rekordingskorpset
Beschäftigt bei

I Tjeneste

Passage tilladt Under Ausübung des Dienstes
Passage genehmigt

København's Politi, den 1. AUG. 1944

L. W. Politiasistent.

Passértilladelse udstedt til Carlo Lundtoft 1. august 1944.

Hugo Tegne-Hansen skriver i nogle efterladte papirer, "at han havde ferie, men mødte på hovedstationen, da man måtte formode, at det brændte på. Mellem Dronning Louises Børnehospital i Øster Farimagsgade og Zonen havde der i flere år været en aftale om sygekørsel, bl.a. overførsel af patienter til en afdeling i Jonstrup ved Ballerup. Da hyrevognskørslen blev nedsat til et minimum, påtog Zonen sig tillige befordring af læger og sygeplejersker, når de skulle på konsultation i Jonstrup. Under optrækket til folkestrejken afgik jeg på den ugentlige tur i en af korpsets personvogne med to læger og en sygeplejerske. Da vi nåede til Brønshøj var der anlagt bål tværs over Frederikssundsvej. Midt i en stor menneskemængde fandt jeg et par mand, der tilsyneladende var ledere af foretagenet. Jeg fortalte, at jeg kørte med læger fra børnehospitalet, og at vi skulle til Jonstrup. Der blev lavet en passage og vi kunne fortsætte under hurraråb fra mængden. Røgen fra bålene og hele seneriet gav det hele et skær af uvirkelighed, man troede det var løgn, det man så. Da vandforsyningen blev afbrudt, hjalp vi en af vores naboer Kongens Bryghus i Rahbeks Allé. På Platanvej var vandforsyningen intakt, og vi kørte tønder med vand over til Bryghuset, så de kunne få dækket det mest nødtørftige forbrug til kantinen og til personlig rengøring."

Hugo Tegne-Hansen skriver videre: "Senere blev vi på stationen enige om, at jeg skulle tage hjem igen - jeg boede i Ballerup i en stor gammel villa - det var praktisk at have en mand udenfor byen. Da jeg kom til Frederikssundsvej ved Husum, var der posteret dansk politi umiddelbart før en tysk spærring, og jeg stod af cyklen. De sagde, at der ikke var nogen, der kom igennem tyskerne spærring, alle blev vist tilbage. Da jeg var i uniform gik jeg trækkende med min cykel de ca. 150 meter frem mod tyskerne. En menig tysker kom frem med fældet gevær og sagde en hel masse, og det fremgik tydeligt, at jeg skulle gå tilbage. Jeg tog mit kørekort frem, og forsøgte at forklare ham, at jeg kom fra arbejdet og boede 7 kilometer længere ude af vejen i Ballerup. Tyskeren blev højrodstet, han havde sine instrukser. Jeg havde nær opgivet det hele, da en befalingsmand kom til. Først støttede han soldaten, men pludselig pegede han på min brystlomme, hvor der sad et meget lille Røde Kors emblem. Han udbød: "Rote Kreuz", "Jawohl!", svarede jeg, hvorefter det kort og præcist lød: "passieren". Der blev aflagt militær honnør, og jeg kom igennem."

Kl. 12:00 indførte tyskerne "undtagelsestilstand". Om eftermiddagen og om aftenen blev der atter brug for en del ambulancer.

De københavnske hospitaler skulle udskrive 1.329 patienter og overflytte 38 til Nørre Hospital og De Gamles by. Samtidig skulle der indkaldes bloddonorer, og deres blod skulle opbevares i køleskabe. Bispebjerg Hospital og Amtssygehuset i Gentofte kunne klare sig med sine egne el-anlæg. De øvrige hospitaler måtte klare sig med deres meget nødtørftige akkumulatorbatterier. Læger stillede deres biler til rådighed for bloddonorer og

hjemtransport af tilskadekomne. Københavns Sporveje stillede med to omnibusser, den ene indrettet til liggende patienter, den anden til siddende patienter. De blev benyttet til hjemkørsel af patienter.

Frode Olsen beretter, at han sammen med sin hjælper Erik Petersen var på vej til Rigshospitalet for hjemtransport af patienter, da de blev stoppet i Stengade ved Nørrebrogade af en kraftig skydning på langs ad Nørrebrogade. Ude i krydset ramtes en ung pige, og de to Zonefolk måtte krybe på maven ud i krydset, mens kuglerne fløj gennem luften over dem. De fik trukket pigen i dækning og tog hende med i ambulancen til hospitalet.

Frode Olsen foran Hudson-ambulancen.

Senere på dagen skulle de samme Zonefolk køre patienter hjem fra Bispebjerg hospital. De fik en nærmest halvdød patient på båren og tre meget dårlige patienter på sæderne. Den sidste patient skulle sættes af på Nørrebrogade ved Bragesgade. Han kunne dårligt stå, så med armene om skulderne af Zonefolkene skulle han bæres op. De stod med ham med ryggen til ambulancen, da et projektil ramte patienten i halsen. Han må have stået med foroverbøjet hoved, ellers kunne det lige så godt have ramt Zonefolkene. De hørte ikke skuddet; det må have været et langskud helt nede fra Nørrebros Runddel, hvor tyskerne havde forskanset sig som i en fæstning, bl.a. med en 75 mm feltkanon. Frode Olsen og Erik Petersen fik patienten op på båren og kørte ham til skadestuen på Bispebjerg, men han var dræbt på stedet.

En Zone-ambulance fra station Østerbro skulle på en speciel sygetransport fra Diakonissestiftelsen for at hente noget. Chaufføren på ambulancen var god nok, det var Alfred Jensen, men hans hjælper var en Holger Danske-mand, Patrick Schultz, iført Zone-uniform. Ude på Diakonissestiftelsen læssede de våben som skulle køres gennem den tyske jernring udenom om byen. Alfred Jensen var betænkelig, men Schultz sagde, at det skulle han nok klare. Da de kom frem til den tyske spærring, sprang Schultz ud og på flydende tysk forklarede han, at de havde en meget smittefarlig patient med meningitis, der hurtigt skulle til behandling på Sankt Lucas, men de måtte da gerne snakke med patienten. Det kunne tyskerne betakke sig for, og ambulancen blev vinket igennem.

Patrick Schultz siger om disse transporter, at han brugte ambulancerne et par gange til illegale formål og under disse omstændigheder "lånte" uniformer. Men han siger, at i Holger Danske regi blev det gjort sjældent og med stor forsigtighed for ikke at kompromittere tilholdsstedet.

Søndag den 2. var Zonen Frederiksberg kommune behjælpelig med udkørsel af mælk og fødevarer til hospitaler, plejehjem m.v. Fra Krystalisværket på Finsensvej blev hentet svinekroppe. Flere steder i Københavns kommune havde Schalburgfolk hindret sådanne transporter.

Zonen havde ringet til Gestapohovedkvarteret på Dagmarhus og fået de tyske myndigheders tilladelse til at komme igennem de tyske spærringer med ambulancer.

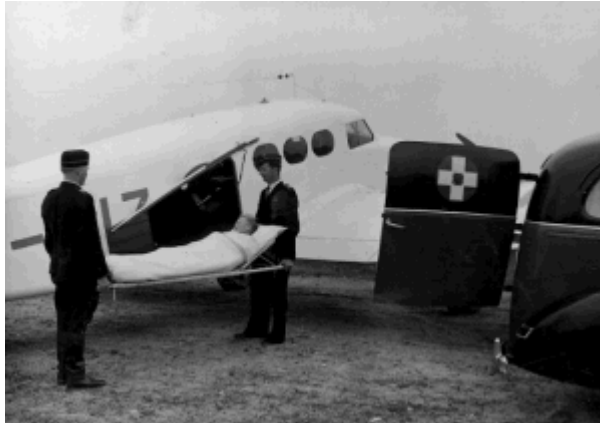
Frode Olsen skulle med to ældre damer udenfor byen, og i ambulance kørte han frem til en tysk spærring ved Vestvolden. Her kendte man intet til en tysk tilladelse og gennede Zonefolkene og de to ældre damer ud af ambulancen og op ad en mur, idet tyskerne råbte: "Hvis I lyver bliver I skudt". De tyske politisoldater skulle ringe til Dagmarhus for at få tilladelsen bekræftet. Hvad der blev sagt til dem ved Frode Olsen ikke, men de blev kommanderet ind i ambulancen igen og sendt tilbage mod byen.

Om eftermiddagen gav tyskerne op. De ville, hvis "Generalstrejken" ophørte, inddrage deres poster og åbne for el, gas- og vandforsyningen igen. Københavnerne havde sejret, og det er herfra udtrykket "Istedgade overgiver sig aldrig", stammer.

Det havde været en travl periode for Zonefolkene, de havde været på vagt uafbrudt i 5 - 6 døgn, mens deres familier var overladt til sig selv. De havde været ude for både uhyggelige og dramatiske oplevelser.

Den 4. august antages Poul Marcussen og Hans Haldborg på hovedstationen, mens Eric Nielsen overflyttes fra hovedstationen til station Østerbro. Den 1. oktober ansattes Bent Pohl, og den 8. december Elith Hansen, begge på hovedstationen.

Kisling foretager en komplettering af stationernes materiel, og vogn 105, vogn 106 og vogn 144 hovedrepareres. Katastrofevognen males. Det samlede personale i den tekniske tjeneste bliver på i alt 32 mand.

Kaj Simonsen og Jørgen Bergh præsenterer det nye ambulancefly sommeren 1944.

Den 14. juli er det nye ambulancefly OY-DIZ i luften for første gang. En astmapatient skulle overføres fra Rønne sygehus til Rigshospitalet. Direktør Eigil Juel Wibolt er med på turen og benytter lejligheden til at se på en ny Zone-station i Rønne.

I løbet af august måned kom en børnelammelsesepidemi til Danmark. Det gav travlhed for flyvetjenesten, men også ambulancerne i København havde flere hastedrykninger til børnelammelsespatienter, der skulle overføres fra provinssygehusene på Sjælland til Blegdamshospitalet. Under disse transporter lå patienten i den lille kunstige lunge.

Nr. 3055

AUSWEIS

Der *Pedersen, Carlo Kundtoft*
 geb. am: *28. 4. 1916* in: *Middelfart*
 wohnhaft: *Skulbakgade 46*
 ist beschäftigt als: *Chemieassistent*
 bei: *Lorenz*
 und berechtigt das Gelände: *Flughafen*
 zu betreten.

Fliegerhorstkommandantur
 L. Kastrup.
 Kopenhagen-Kastrup: *31. Aug. '44*
 Gültig bis: *3. Nov. '44*

Use boretten den 31. 8. 44
 til streng forbehold
 Afgang til Landingspladsen
 er streng forbeholdt

Ausweis udstedt til Carlo Lundtoft 31. august 1944.

Vådeskud i Silkegade

Tirsdag den 29. august ved 15-tiden modtager driftsleder Christian Kisling en telefonopringning på sit kontor på Platanvej. En stemme siger: "Kom med det samme". Kisling genkender stemmen som "Citronens". Han må have givet nogle yderligere oplysninger, for inden Kisling forlader Platanvej, ringer han til politikommissær Hans Peter Andst, der er leder af sikkerhedspolitiet og "god nok". I en ambulance kører Kisling og overassistent Carlo Lundtoft til Silkegade. På trappen møder de en noget oprevet "Citronen" med en mappe under armen. Han forklarer, at der ligger en død mand oppe på 1. sal, dræbt ved et vådeskud under våbeninstruktion. Inde i et lille kontor finder de en rødhåret ung mand siddende på en stol, hvilende ind over et bord, død. Foran ham på bordet ligger der en pistol. Under ham en blodpøl. Han er skudt i brystet, kuglen er gået gennem hjertet og ud gennem ryggen, lidt skråt nedad. Zonefolkene lader alt ligge urørt og afventer Andst. Da Andst kommer gør han sine iagttagelser; "Kan vi være sikre på, at det ikke var én "Citronen" ville af med", siger han. Han sender ambulancefolkene af sted med den dræbte til Retsmedicinsk Institut.

Dagen efter beder Kisling Lundtoft, der nu har frivagt, om at tage ind i Silkegade. Han skal være civil og på cykel. Hvis han møder nogen på trappen eller i lokalet, skal han lade som om han er gået forkert. Er der ingen, skal han tage nogle medbragte klude frem, hente vand og gå i gang med at gøre rent. Lundtoft fik kr. 10,00 for denne specielle opgave.

Denne beretning er hentet fra "Danske digtere i det 20. århundrede", hvor Thomas Bredsdorff har skrevet om den dræbte Morten Nielsen.

Det var ellers fast coutume, at det illegale "Information" skrev om alle likvideringer, vådeskudsulykker, hvad enten det var blandt modstandsfolk eller hos fjenden. I denne sag var der tavshed. Politiet afsluttede sagen som en vådeskudsulykke.

Carlo Lundtoft har i et interview med Zone-Museets direktør Frederik Madsen fortalt, at han ikke troede på "Citronens" fremstilling.

Tekno legetøjsbil med gasgenerator.

Våbentransport med Zonen

Den 4. september "organiserer" Holger Danske 250 rifler fra Grønlands Plads. I to lastbiler køres de væk, men chaufførerne er ikke orienteret rigtigt, og ved en fejltagelse bliver alle våbnene, i fuldt dagslys båret ind i pavillon 6 på Bispebjerg hospital og gemt på loftet. Det sker for øjnene af patienter og sygeplejersker.

Om aftenen får professor Knud Secher besøg af to civile politibetjente i sin tjenestebolig i hovedbygningen. De meddeler ham, at der ligger 250 rifler i en af hans afdelings pavilloner, og at det er vigtigt at få dem fjernet, inden tyskerne kommer. Professor Secher får fat i den ansvarlige for gruppen, og i løbet af aftenen og natten fjernes våbnene i en Zone-ambulance ført af Christian Kisling.

Det var altså ikke ualmindeligt, at Zonens køretøjer blev brugt til illegale formål. David Schultz fortæller, "at han personligt har deltaget i eller har kendskab til minimum fire dusin tilfælde hvor Zonens udstyr er blevet brugt til illegale formål. Specielt husker David Schultz, at man kobede speedometre fra og brugte illegale forsyninger af benzin for at kunne dokumentere tider og afstande. For at flytte en ladning våben og sprængstof fra et stort boligkompleks på Østerbrogade, måtte han køre adskillige ture. De "forbryderiske varer" var skjult i bærer med børn med smitsomme sygdomme, som angiveligt var under transport til Blegdamshospitalet.

"I et tilfælde blev jeg totalt nægtet passage gennem en tysk kontrol indtil jeg på tysk insisterede på at Ober Feldwebelen kiggede på barnet i ambulancen", fortæller David Schultz. "Da tyskeren så barnet, brød han sammen og fortalte mig, at hans kone og barn var blevet dræbt under et luftangreb på Hamburg, og han gav os derefter tilladelse til at fortsætte." Derefter brugte David Schultz dette kontrolsted med succes adskillige gange.

David Schultz fortæller videre, "at den største enkelte ladning af benzin blev stjålet fra Texaco depotet i Vedbæk ved hjælp af en Texaco tankbil. Tankvognen blev startet med en Zone-kranbil. Derefter blev tankvognen kørt i måneskinnet til bestemmelsesstedet i Hørsholm, hvor tankbilens indhold blev pumpet ved håndkraft over i 200 liters tønder. Ved solopgang havde jeg vældigt ondt i armene."

David Schultz husker ikke navne på ansatte ved Zonen, undtagen Nielsen-brødre, som står i hans hukommelse som top-reddere. Han mener, at den ældste bror arbejdede på hovedstationen. "Han var tynd, og så ud som om han kom fra et andet "moderskød" end hans tykke bror, som jeg arbejdede med og som hjalp mig i mange kildne situationer. Jeg er sandelig i dyb gæld til ham for hans faste hjælp og loyalitet", fortsætter David Schultz. "Situationen taget i betragtning, gik jeg på line m.h.t. potentielle meddelere, som kunne stikke mig."

De omtalte brødre er Orla og Eric Nielsen, Orla den tynde og Eric den tykke.

Vogn 100 pudsas af elev Bent Milo Sørensen.

Hyggeaften hos Kisling

Som tidligere nævnt optrådte "Citronen" og "Flamme" ofte i politiuniformer, som de fandt var en praktisk forklædning, og som også legaliserede deres kørsel i benzindrevne biler.

Den 18. september mødtes "Citronen" og Gunnar Dyrberg (Herman) hjemme hos Christian Kisling. Man talte om et kluntet benzintyveri fra Gentofte Brandvæsen, hvor to af kammeraterne var blevet arresteret af det danske politi, men senere befriet. "Citronen" demonstrerede sin nyeste opfindelse, - et arrangement, så han kunne anbringe en lille pistol oppe i skridtet, hvor Gestapo normalt ikke så efter våben under en visitation. Han vidste ikke, at han allerede næste formiddag skulle få brug for opfindelsen.

ZR til sabotagebrand på Centralvaskeriet. Ukendt dato.

Tyskerne arresterer de danske politifolk og deporterer dem til Tyskland - "Citronen" går i en fælde

Tirsdag den 19. september er "Citronen" iført politiuniform i sin sorte Opel Kaptajn på vej fra Nordsjælland til København.

Kl. 10:59 afgiver tyskerne en falsk luftalarm, som de benytter til at arrestere det danske politi.

"Citronen" kommer kørende ad Nørre Allé og lige ind i en tysk vejspærring før Sankt Hans Torv.

Tyskerne er ved at besætte politistationen på Fælledvej. Nu var politiuniformen ikke praktisk. "Citronen" arresteres, og nogle Schalburgfolk tager hans "tjenestepistol" og skubber ham ind i gården til Sankt Hans Gades skole, hvor han beordres til at stå med hænderne i vejret. Han gør et forsøg på at flygte ved at springe over plankeværket, men en Schalburgmand skyder efter ham og rammer ham i ryggen, hvorefter han falder bevidstløs tilbage i gården. En Falck-mand som genkender "Citronen" ringer til sine overordnede i Tietgensgade, der straks afsender en ambulance. Inden den når frem, kommer en Zone-ambulance med Kaj Carlsen og Erik Petersen tom fra Rigshospitalet ind på Sankt Hans Torv, og den råbes an af tyskerne. Zonefolkene beordres til at tage "Citronen" med.

"Citronen" er helt hvid i ansigtet af smerte og har lidt et stort blodtab, og hans jakke er farvet af blod.

Tyskerne ved ikke, hvem de står overfor. De betragter "Citronen" som en død politimand, og beordrer kun én Schalburgmand med i ambulancen, der skal køre til det tyske lazaret på Nylandsvej.

"Citronen" har stadig sin lille pistol i skridtet, og den kan bruges. Dengang kom patienterne ind i en ambulance med benene først, så "Citronen" ligger i kørselsretningen. Schalburgmanden sidder på klapsædet op mod Erik Petersen. Han må på én eller anden måde væk. På vejen beder "Citronen" derfor om vand, idet han presser begge hænder mod underlivet. Schalburgmanden beordrer Kai Carlsen til at standse ved et apotek. Mens Erik Petersen går ind, får "Citronen" sin chance, han affyrer syv skud mod Schalburgmanden, formentlig gennem sine bukser og tæppet. Schalburgmanden er dræbt på stedet. Til Kai Carlsen råber "Citronen": "Smid ham ud på gaden!". Det gør Carlsen ikke. Da Erik Petersen kommer tilbage, kører Kai Carlsen i rasende fart til hovedstationen på Platanvej.

Driftsleder Christian Kisling og overassistent Carlo Lundtoft overtager ambulancen. Det gælder om at få "Citronen" under lægebehandling. Det er uklart, om der køres via en læge, eller om der køres direkte til Frederiksberg hospital, hvor "Citronen" afleveres på skadestuen. Her bliver han behandlet for et skud i venstre lunge og får blodtransfusion på grund af sit store blodtab.

Herefter lægger Kisling og Lundtoft den dræbte Schalburgmand pænt og ordentligt op på båren, og fortsætter til det tyske lazaret på Nylandsvej, hvor de skal forklare, at deres patient har skudt sin vogter og derefter er flygtet.

Tyskerne har travlt p.g.a. politiaktionen og er så forvirrede, at de bare tager imod Schalburgmanden uden kommentarer. Schalburgmandens våben, et 89-gevær fra den danske hær, kender tyskerne ikke, så Kisling må afsikre det for dem.

Man tør ikke beholde "Citronen" på hospitalet, hvorfor han atter i en Zone-ambulance, ført af Kisling, bliver kørt ud til en villa på Jægersborg Allé 184, som Holger Danske har fået stillet til disposition. En ung sygeplejerske, Ellen Christensen, stiller sig til rådighed og plejer patienten dag og nat.

Erik Petersen har nu været udsat for flere dramatiske episoder, dels under folkestrejken, og nu med "Citronen" så han vælger at forlade korpset.

Henimod 2.000 politifolk blev taget af tyskerne og ført til Langelinie, hvor et tysk transportskib lå klar.

En Zone-ambulance og en Falck-ambulance foran Gentofte Sygehus under besættelsen.

På Amalienborg var politivagten i kamp med tyskerne

I tidsrummet fra 29. august til 6. oktober 1943 havde kongen haft tyske vagtposter; derefter overtog en bevæbnet dansk politivagt bevogtningen. Da det tyske angreb mod politiet rygtedes på Amalienborg, blev der foretaget afspærringer af spanske ryttere.

Da det tyske angreb kom, blev det afvist af en velforberejdet politivagt. Under kampen hævdede tyskerne, at der var blevet skudt på dem fra en fredet ejendom i Amaliegade 39, hvorfor den blev sat i brand ved hjælp af håndgranater. Da brandvæsenet fik forbud mod at iværksætte slukningsarbejde, blev ejendommen fuldstændig raseret.

Ved 15-tiden kom der ordre fra den tyske politigeneral Pancke om, at der forelå en misforståelse; kongens vagt skulle ikke afvæbnes.

Viggo-betjent går under jorden og kommer til Zonen

Viggo Hansen, der var reservebetjent og tjenestegørende på station i på Nytorv, fortæller:

"I perioden op til den 19. september havde vi meget forskellige tjenester, bl.a. på grund af de mange bevogtningsopgaver i station 1's område, f.eks. Barfods trykkeri i Gyldenløvsgade, der var trykkested for rationeringsmærker, og de mange ministerier, så tjenesten blev meget ofte på 12 timer. Den 12. september begyndte jeg nattjeneste, og gik på post 13 Pisserenden, og kom hjem til normal tid kl. 07:15.

Denne tjeneste havde jeg også den 19. september. Min hustru var højgravid og havde det ikke godt, så da jeg kom hjem, satte vi os til at snakke lidt over "morgenkaffen", og tiden gik indtil kl. 11:00, da sirenerne varslede luftalarm. Vi skulle møde, hvis alarmerne kom 4 timer efter fyraften eller 4 timer før mødetid, så jeg trak i uniformen og kørte på min cykel ad Skindergade mod Nytorv. I porten til vinhuset "Georg Bestle" stod nogle vinkypere med deres store forklæder og råbte: "Se at komme væk betjent - tyskerne tager jer". Jeg råbte tilbage: "Se nu hellere at komme ned i kælderen". Jeg stod af cyklen og trak forbi Stillings farvehandel på hjørnet af Skindergade og Gammel torv. Jeg kikkede forsigtigt frem og så de mange tyske politisoldater stå på bunkerne på Nytorv med fældede geværer, så traf jeg den beslutning at vende om og køre væk. Jeg kørte over i Store Kannikestræde i bogtrykkeriet "Møller & Landschultz", hvor jeg kom ned i portner Einar Nielsens kælder og kom af med uniformen. Da jeg boede lige overfor, løb portneren hjem til min hustru og hentede noget civil tøj, så jeg kunne køre derfra.

Min tanke var den, at nu måtte jeg se at skaffe mig noget andet arbejde, så jeg kørte ned til Falck i Tietgensgade og søgte audiens hos direktør William Falck. Han tog pænt imod mig, og spurgte, om jeg vidste, hvad der var sket med politiet. Jeg kunne kun fortælle, at alle de betjente, der var på stationerne var anholdt af tyskerne, og vi mente begge, at der nok skete det samme med politiet, som der skete den 29. august med de danske soldater, der blev løsladt nogen tid efter. Jeg spurgte direktør Falck: "Har De brug for en rask mand?" Han kikkede lidt på mig og svarede: "Ja, kan De skaffe mig én?" - og så sad jeg der. Han bad mig snakke med redningsinspektør Tharsgaard, og vi havde en samtale omkring en eventuel ansættelse, men han spurgte hverken om navn eller bopæl, så jeg sagde pænt farvel og tak.

Det pudsige er, at vi senere blev meget fine venner, bl.a. på grund af meget tjenstligt samarbejde om afspærringer m.m.

Da dette lille møde ikke gav resultat, kørte jeg til Ingerslevsgade, hvor Arbejdsmændenes Fællesledelse havde sin bygning med Arbejdsloshedskontrollen. Her sad Emil Rasmussen, der var formand for Chaufførernes afdeling 7, Falck- & Zone-redderne m.fl.

Han foreslog mig at tage ud på Zonens hovedstation på Platanvej og tale med overassistent Carlo Lundtoft. Lundtoft var på vagt den dag, og efter at have fremført mit ærinde og vist mit politiskilt, bad han mig vente. Lidt efter kom driftsleder Christian Kisling og under samtalen med ham tog jeg politiskiltet frem. Han sagde promte: "Smid det lort væk, det gælder ikke mere". Han spurgte, om der var nogen, der kunne sige god for mig, og jeg henviste til departementschef Aage Svendsen i justitsministeriet. Jeg bad ham ringe til ham på Central 906. Kisling bad mig gå ned i garagen og se på de røde biler, hvilket jeg gjorde, imedens talte han med Aage Svendsen. Han har åbenbart sagt god for mig, for Kisling kom ned i garagen med en kedeldragt og spurgte, om jeg kunne passe den.

Iført kedeldragt og kasket gik jeg sammen med Kisling over gården til en lille træbygning, som indeholdt autoværksted, her regerede mekaniker Christian Christiansen. Han var oprindelig flyvemekaniker, men da Zonen ikke fløj så meget, gik han her og reparerede korpset vognpark. Kisling bad Christiansen sætte mig ind i tingene "fra neden af" og det gjorde han bogstaveligt.

Jeg fik udleveret en spartel og en stålborste og blev beordret ned under en ambulance Ford 1934 og rensede styretøjet, den skulle til kvartalssyn dagen efter. Christiansen gjorde et stort indtryk på mig, han var Ca. 190 cm.

høj med en kraftig stemmeføring. Han spurgte, om jeg havde forstand på biler, hvilket jeg nok mente, idet jeg havde kørt med på min fars Scania-Vabis model 1926, og senere både med Ford og Chevrolet, mens min far var chauffør hos "Magasin".

Alt mens jeg fremførte mine betragtninger om, hvor god forstand jeg havde på biler, havde Christiansen åbnet kølerhjelm på Forden og taget tændspoleledningen ud. "Kan du ikke holde den lidt" sagde han og satte sig ind i bilen og satte tændingen til, - resultatet udeblev ikke, jeg fik et voldsomt el-stød, som om hele armen blev revet af, - så grinede han og sagde: "Ja! - du har skam god forstand på biler, fortsæt bare nedenunder". Det var mit møde med Zonen.

Da jeg ikke vidste, hvor jeg skulle gøre af mig selv, fik jeg lov til at blive på stationen, men der var ingen ledige køjer i sovestuen. Jeg fik en sygekurv anbragt i garagen bag køretøjerne, men da der blev kørt meget den nat, fik jeg ikke meget søvn.

Dagen efter blev Zonen anmodet om at foretage redningsarbejde, herunder afdækning med presenninger i den brandskadede ejendom i Amaliegade 39, som var blevet ødelagt under kampen ved Amalienborg.

Udbombet bygning - hvilken?

Denne opgave fik entreprenørholdet under ledelse af overassistent Kjeld Lyngby Sørensen. Jeg var blevet løsarbejder på timeløn, og kom med. Vi skulle tømme de skadede lejligheder i tagetagen for møbler m.v. og derefter dække den udbændte tagetage med lærredspresenninger. Det var et drøjt arbejde, presenningerne var 5 x 5 meter og skulle bæres op. Plast kendtes ikke. På et tidspunkt sagde Lyngby Sørensen: "Kan du lige gå ud på den bjælke og slå enden af presenningen på". Jeg kikkede lidt, men af hans ansigtsudtryk kunne jeg se, at det skulle jeg gøre. Jeg havde lidt kildren i maven, da jeg satte mig overskrævs på bjælken og langsomt hev mig ud over gaden, -der var langt ned, men jeg fik slået et par søm i og kom tilbage. Senere på dagen, da vi kom tilbage på stationen, spurgte Lundtoft Lyngby Sørensen, "nå, du er ham betjenten til noget?" - "A ja" sagde Lyngby Sørensen, "Han kravlede da ud på en bjælke, som de andre ikke turde". Han havde rigtigt taget fusen på mig, - nå, men så var jeg accepteret på holdet.

Efter Amaliegade kom der forskeffige opgaver med maskinflytninger, bl.a. hos "Medicinalco", og et helt fabriksanlæg på Jyllingevej, hvor Zonens dykker, Peter Nissen, stod for arbejdet. Vi flyttede på akkord og blev færdige før tiden, men jeg tør slet ikke tænke på alle de chancer, der blev taget, - et under at ingen kom til skade, flere gange måtte vi stå 2 - 3 mand foran på kofangeren af kranvognen for at holde forhjulene på jorden, når en stor maskine hang i kranen," slutter Viggo Hansen.

Holger Danske foretager en mislykket aktion mod Nordwerck

Den 28. september om aftenen foretog Holger Danske et større angreb på "Nordwerck i Aldersrogade, den tidligere General Motors samlefabrik, der var overtaget af tyskerne. Med en styrke på ca. 150 mand ville Holger Danske overraske vagtstyrken, som bestod af både tyske soldater og danske vagtfolk. Aktionen mislykkedes, og Holger Danske måtte trække sig tilbage under kraftig beskydning.

Formentlig er kun to Holger Danske-folk kommet til skade, og det var to fra gruppen som holdt til på station

Østerbro. David Schultz fortæller, at de to, Flemming Schrøder og Gunnar Dyrberg blev kørt til Dr. Boas, Schrøder med et skudsår i låret fra en 9 mm. pistol, og Dyrberg med en lillefinger hængende i skindet.

Dagen efter måtte David Schultz køre Gunnar Dyrberg til hospitalet til yderligere behandling.

Æblemorderen

Når Zonen skulle antage nye medarbejdere, var man meget omhyggelige med at checke deres forhold, så man kun fik folk "med det rette sindelag". En undtagelse herfra var en tidligere fængselsbetjent, som var blevet afskediget på grund af uduelighed. Han fik øgenavnet "Æblemorderen" fordi han under gårdtur med fangerne, havde trådt på de nedfaldne æbler, så fangerne ikke skulle tilegne sig et ekstra mellemmåltid. "Æblemorderen" var aldrig blevet ansat i korpset, hvis ikke han havde giftet sig ind i familien til Louise Reinholdt Hansen. Det var på hendes foranledning han blev ansat, og han blev formentlig sendt til København for at "spionere" for hovedkontoret i Eskildstrup, som ikke havde meget tillid til direktør Wiboltt. "Æblemorderen" skulle nu blive Platanvejs problembar.

Han må være blevet antaget i slutningen af 1943, for han deltog i oprydningen efter en sabotage mod A/S Søren Wistofts fabrikker på Sankt Nikolaj Vej den 10. december.

I Zone-Museets arkiv findes to breve (eller rapporter, som han selv kaldte det første). Det første brev er ikke dateret, men han skriver, at Hugo Olsen har været overassistent i et halvt år, derfor må det antages at være skrevet i april 1944. Det andet er dateret 15. oktober 1944.

Den første skrivelse til Louise Reinholdt Hansen kaldte han: "Rapport over forholdene på redningskorpsets hovedstation". Han betegnede de to overassistenter, Sven Ladager Hansen Wigh og Hugo Olsen, som komplet uegnede og urespekterede af personalet. Han havde været med ved oprydningen på Wistofts fabrikker, og her var holdet gået på beværtning. De blev så berusede, at Sven Ladager Hansen Wigh måtte sende dem hjem, men de blev ikke trukket i løn og fik lov til at fortsætte deres arbejde dagen efter. Han antydede, at Hugo Olsen kun var blevet overassistent fordi han var billig, han fik kr. 50,00 om ugen. (Hvis oplysningen er rigtig, svarede det til en årsløn på kr. 2.600,00. Ifølge Kislings notater blev der i april 1944 udbetalt løn for ialt kr. 15.447,00 til 33 mand, heraf var kr. 12.486,00 grundløn + dyrtid. Det svarede til en gennemsnitlig ugeløn på kr. 87,00 + kr. 21,00 i overtid). Personalet havde hverken orden eller disiplin. Efter "Æblemorderens" mening var 4 mand uegnede og gjorde mere skade end gavn.

Der kørtes private ærinder med køretøjerne og taxakørsel med tom sygevojn, det gav gode drikkepenge. Køretøjerne var i øvrigt meget misrøgtede på grund af en mangelfuld pasning. Korpset havde to mekanikere, den ene var tillige flyvemekaniker. Han arbejdede godt, når han ville, men var fræk, og "Æblemorderen" havde indtryk af, at overassistenterne var bange for ham.

Den anden skrivelse er en klage stilet til korpset direktion og sendt til Louise Reinholdt Hansen. Den omtaler en episode, som har fundet sted samme dag, den 15. oktober.

"Æblemorderen" skriver: "Under arbejdet med at vaske vogne ringede udrykningsklokken kl. 10:45, og der blev meldt ambulance. Da jeg lå til 1. vogn, løb jeg straks op og smed overalls'en, vred det værste snavs af hænderne, tog trøjen på armen og iklædte mig den under løb ned i garagen, men da jeg kommer midt ned i garagen, ser jeg vagtmester Jensen sætte sig ind som medhjælper og assistent Røpke ved rattet, selv om han lå til 3. vogn - kranvogn. Da ambulancen vendte tilbage, henvendte jeg mig i vagten og spurgte vagtmesteren om grunden dertil. Denne undskyldte sig med, at jeg var gået og vasket vogn. Dette mente jeg var en dårlig forklaring, da det var en daglig foreteelse, at der kom udrykning under arbejdet. Vagtmesteren blev under samtalen meget hidsig og opfarende, han råbte og svovlede med eder og forbandelser. Vagtmesteren siger, at jeg skal skruppe ud. Poul Bruus kommer farende fra mandskabsvagten og griber mig om struben og vil hjælpe vagtmesteren med at smide mig ud. Begge slipper dog deres tag. Jeg forlader nu vagten, og vagtmesteren råber efter mig: De skal fanden galemig få Deres bekomst en dag. Jeg har altid optrådt korrekt og høfligt og altid efterkommet en given ordre, men fra vagtmesterens side har jeg i længere tid mærket en kølighed, samt forsøg på at ignorere og mindreværdige mig. Jeg forventer direktionens stillingtagen."

Disse to skrivelser havde hverken mandskab eller den stedlige ledelse kendskab til, de dukker først op da de 45 år efter overdrages Zone-Museet. Tilsyneladende har "Æblemorderen" aldrig fået svar på sine skrivelser.

Det var tydeligt for det mandskab, der var tvungent til at arbejde sammen med ham, at han nærede stor beundring for tyskernes ideologi, hvorfor man naturligvis måtte passe på ham. Han var opmærksom på, at korpsets køretøjer blev brugt til lidt af hvert, men til hvad, vidste han ikke. På Platanvej rådede man ikke over illegal benzin, som tilfældet var på Østerbro, her måtte der udfærdigedes fingerede rapporter for at dokumentere de kørte kilometer. Det skulle passe nøje, da benzinregnskabet jævnligt blev kontrolleret af myndighederne. For en god ordens skyld skal det nævnes, at direktør Eigil Juel Wiboltt vidste og sanktionerede den illegale anvendelse af køretøjerne, men som han sagde: "Bliver I taget på fersk gerning, må jeg nægte ethvert kendskab til det af hensyn til korpset".

Ambulance med gasgenerator foran stationen på Bernstorffsvej.

Mandskabet på Platanvej var meget utrygge ved "Æblemorderen", tyskerne udbetalte jo store dusører for oplysninger om illegal virksomhed. Efter at politiet var taget, talte man med modstandsbevægelsen om ham, og det blev besluttet, at han skulle likvideres.

Næsten samtidig fik en forretningsindehaver sin butik schalburgteret på Fælledvej, og for at undgå plyndring, bad han Zonen om at stille en vagt for natten. "Æblemorderen" fik vagten fra kl. 01:00 - 03:00, og i dette tidsrum skulle Holger Danske komme og likvidere ham. Frode Olsen fik vagten fra kl. 23:00 - 01:00. Da tiden nærmede sig, ventede Frode Olsen sin afløsning, men der kom ingen. Han overvejede at forlade stedet, men det synes han ikke, at han kunne. Der var nu stor fare for, at Frode Olsen skulle blive forvekslet med "Æblemorderen", så han var opmærksom på enhver lyd, og hvis han hørte noget, ville han råbe: "Det er ikke mig, - det er ikke mig!" Der skete dog ikke noget og kl. 02:00 dukkede "Æblemorderen" op. Han var en kluddermikkel, hvad biler angik, og han havde glemt at slække håndbremsen på den ambulance, han kørte i, så bremsebakkerne var begyndt at brænde, derfor forsinkelsen. "Æblemorderen" overtog nu vagten. Han kom også tilbage til stationen.

Om Holger Danske har sovet over sig, eller hvad der er sket, vides ikke, muligvis er likvidationen ikke blevet godkendt i modstandsbevægelsens øverste ledelse.

Mandskabet tog nu sagen i egen hånd. "Æblemorderen" blev presset op i en krog, og her fik han læst og påskrevet, at hvis nogen på stationen eller i korpset kom til at lide overlast på grund af hans nazistiske sympatier, ville han og hans familie blive knaldet ned. Han må have forstået signalet, for der skete ikke noget. Efter befrielsen forlod han korpset.

I sin satiriske nøgleroman, Frydenholm, skriver Hans Scherfig om "Æblemorderen" bl.a.: "Æblemorderen? Jamen, det er da et løjerligt øgenavn! Hvorfor kaldte de ham dog æblemorderen? - Der var nogle store æbletræer i Statsfængslet, og der var et af dem, som ragede lidt ind over gård-muren, og somme tider var der faldet et par æbler ned, når vi gik gård-tur. Man var helt vild efter at få fat i sådant et æble, selv om det var grønt og surt. Men når underinspektøren altså så, at der var faldet et æble ned, så gik han hen og trampede på det og tværede det ud. Og det ærgrede jo fangerne at se på. Derfor blev han kaldt for æble-morderen".

"Æblemorderens" øgenavn er altså slået fast, ikke alene blandt datidens Zone-folk, men også i efterkrigstidens danske litteratur.

Eksempler på forbindelse fremstillet i Cellulose-Krepe som følge af materiale-mangel.

Den politiløse tid

Tyskerne havde nu overtaget politiets opgaver, godt hjulpet af det senere så berygtede Hipokorps. Brandvæsen og redningskorps fik ordre til, at enhver udrykning skulle anmeldes til de tyske myndigheder på Politigården.

Den 26. september fik Zonen en opringning fra Havemanns Magasin på Vesterbrogade, de havde modtaget et brev om, at der kl. 13:00 ville komme et bud til kassen efter et brev, som skulle indeholde kr. 15.000,00. Blev budet forfulgt, ville der blive skudt. Zonen indvilligede i at sende to kraftige folk som vagtposter ved kassen, men der kom ingen efter brevet.

Dagen efter tog Zonen initiativ til en slags borgervæbning. Korpset udsendte en pressemeddelelse med følgende tekst: "Er der begået Indbrud i en Lejlighed eller trues dens Indehaver, skal denne afgive et bestemt Signal til Naboen, det kan være et Fløjtesignal eller et Spektakel ved at slå to Grydelaag mod hinanden. Naboen skal svare med samme Signal og hele Kvarteret alarmeres, og Borgerkorpset kan tilkaldes".

Beboerne på Platanvej organiserede et sådant frivilligt værn mod tyve og røvere.

Den 2. oktober skrev det illegale "Information": "Direktør Wiboltt, Zoneredningskorpset, advares i al stilfærdighed imod at gøre for megen Reklamestaahej for sine Vagtværn. Dels virker det lidt ubehageligt, og dels er der ingen Grund til at give Tyskerne indtryk af, at de to uundværlige Redningskorps er noget, de skal holde øje med og eventuelt opløse ! Take it easy !"

Kort tid efter begyndte kommunerne at oprette vagtværn, og dette skete med både de tyske myndigheders og modstandsbevægelsens billigelse. Flere steder i provinsen blev redningsstationerne hjemsted for disse vagtværn, og stationslederen blev af kommunen udpeget som vagtleder.

INSTRUKS

for

Alarmering af Husbeboere ved Indbrud o. lign.

Konstaterer De, at der er ved at blive begaaet Indbrud, Tyveri, Skrælning af Cykler, Røveri eller andre ulovlige Handlinger, da

alarmer straks de nærmeste Beboere ved at slaa to Grydelaag mod hinanden og eventuelt ved Nødraab indtil der kommer Hjælp.

Alarmeringen bør foregaa derfra, hvor der er størst Mulighed for, at De bliver hørt, — evt. fra et aabent Vindue —. Tilkendegiv evt. ved Raab, hvorfra Alarmen stammer.

Det samme Alarmeringssystem anvendes, hvis en Fremmed ringer paa Deres Dør og paa Deres Spørgsmaal ikke giver tilfredsstillende Svar om sit Ærinde eller ikke forlader Opgangen ved Deres Vægning ved at lukke op.

Naar Hjælpen kommer, afgiver De Oplysninger til denne om det forefaldne og om muligt Oplysninger om Signalement.

Hvis De hører Alarm fra Deres Nabo, skal De øjeblikkelig alarmere videre som nævnt overfor.

Denne Instruks er gældende for (Opg.-Gade-Vej)

Navn, Adresse (Etage) evt. Tlf. paa nærmeste Beboere:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Saafernt Vagter oprettes, noteres Adresse og Telefon:

_____	_____
_____	_____

Ved Ulykke kald i Telefonen:
ZONE-REDNINGSKORPSET

Ved Forespørgsel: Central 94 24 - 94 29 - 94 30

Nærmeste Brandalarm og andet:

Fra den politiløse tid.

Kisling afskediges

Den 12. oktober meddeler direktør Eigil Juel Wiboltt Christian Kisling, at han med øjeblikkelig virkning er afskediget som driftsleder og sat tilbage som overassistent på station Østerbro. To dage senere bekræftes opsigelsen skriftligt i et brev underskrevet af Wiboltt.

Efter at have modtaget den skriftlige opsigelse, skriver Kisling samme dag til direktionen i Eskildstrup. Bl.a. står der i brevet, at han ønsker at få bekræftet, om det er direktionens ønske Wibott har givet udtryk for, og indtil da vil han lægge sit arbejde på station Østerbro. Han skriver videre: "Da jeg i sin tid indsatte klausulen i kontrakten, at Zonen indtil videre kunne opsiges mig uden varsel, var dette ikke tænkt således, at direktør Wiboltt efter forgodtbefindende kunne sætte mig ud af spillet; men som fru direktør Reinholdt Hansen ved, ville jeg hermed sikre Zonen, hvis jeg viste mig umulig som driftsleder. Det er ikke langt jeg er nået med statistik i løbet af to måneder; men tallene viser dog, hvad kurs jeg er slået ind på, og selv om både direktør Juel Wiboltt og vel også hr. Bille har fortalt direktør Hare og fru direktør Reinholdt Hansen, hvor dyrt det var at have mig til driftsleder, kan det dog ses af statistikken, at København aldrig har haft så små udgifter både for reparation/fornyelse og brændstof som i september. Og selv i august, hvor vi rettede hele hovedstationen op, var udgifterne dog ikke uforholdsmæssig store." Kisling slutter sit brev med at gøre direktionen opmærksom på, at såfremt han skal fortsætte som driftsleder, må han forlange sin kontrakt ændret, således at han forskånes for gentagelser af lignende art.

I et løst notat fra Hugo Tegne-Hansens efterladte papirer, skriver han: "Efterhånden blev Kisling så sikker på sin egen betydning for korpset, at han også ville fyre direktør Eigil Juel Wiboltt.

Dagen efter skriver "Æblemorderen" til sin "Kære moster" Louise Reinholdt Hansen. Han opfordrer meget indtrængende sin "Kære moster" til at gribe ind og forhindre Kislings afskedigelse.

Den 17. oktober skriver Louise Reinholdt Hansens advokat til Kisling og meddeler, at spørgsmålet om afskedigelsen er taget op til undersøgelse og overvejelse, og at han skal få underretning om resultatet, så snart det foreligger. Allerede den 22. oktober kan man i Berlingske Tidende læse, at Zonen søger en ny driftsleder.

Der findes ikke flere breve i arkivet, men Kisling fik ikke sit job som driftsleder tilbage. Kort tid efter blev han overassistent ved Falck på hovedstationen i Tietgensgade.

Jørgen Juel Wiboltt fortæller nu næsten 50 år efter, at hans far mente at vide, at Kisling og en af Louise Reinholdt Hansens bekendte havde planer om at overtage Zonen efter krigen, og at dette var årsagen til afskedigelsen.

Villa sprængt i luften af tyskerne

Den 12. oktober sprængte tyskerne grosserer Gunnar Bomhoffs villa på Harsdorffsvej 9 i luften. Villaen var tilholdsted for Holger Danske, og da der nogle dage før skulle være møde med Holger Danskes ledelse, lå tyskerne på lur. De fik arresteret lederen af Holger Danske, og en anden blev såret under flugt. De øvrige mødedeltagere lugtede lunt og forsvandt. Det var blevet et led i den tyske terror, at når en ejendom havde været benyttet i illegalt øjemed, blev den sprængt i luften.

Billedet er formentlig fra sprængningen af Gunnar Bomhoffs villa.

Viggo Hansen fortæller: "Zonen mødte med ambulance og katastrofevognen. Oprydningen begyndte næste dag og varede flere dage. En af dagene, mens Zonefolkene var ved at fylde effekter i flyttekasser, kom der tyske politisoldater med hunde på besøg. Mens Zonefolkene blev bevogtet ude på græsplænen, gik andre politisoldater rundt i bygningens ruiner; da de kom ud, så de mærkeligt "udpolstrede" ud. En af dagene kom Kisling sammen med forvalteren på Bomhoffs tarmrenseri, han repræsenterede familien Bomhoff, som alle på nær en søn, var blevet arresteret af tyskerne, fordi de var jøder, han skulle sørge for at resterne af huset blev bevogtet. Kisling foreslog, at jeg lavede en aftale med forvalteren, således at det gik udenom Zonen, ellers ville det blive for kostbart. Jeg indgik en aftale om kr. 5,00 i timen alle døgnets 24 timer, og så flyttede jeg ind i kælderen, hvor der var et pigeværelse, der ikke var så skadet. Jeg må indrømme, at der ikke altid var lige hyggeligt om natten, når ting og sager blev revet ned af vindstød. Jeg blev der til den 9. november, hvor jeg startede på Platanvej, først som dagvagt fra kl. 08:00 - 17:30, men ofte til kl. 22:00, det gav jo overtid".

"Citronen" dræbes i ildkamp

Søndag den 15. oktober lidt over midnat ringer det på døren til Jægersborg Allé 184, hvor "Citronen" stadig ligger skadet efter skudepisoden den 19. september. Sygeplejerske Ellen Christensen går ned og spørger, hvem det er. Hun opfatter svaret som værens navn, men da hun lukker op træder to mænd ind og præsenterer sig som Det tyske Sikkerhedspoliti. "Er Deres mand hjemme ?" Da sikkerhedspolitiet træder nærmere ind i huset, falder der et skud, det var "Citronen" som lå på 1. sal. Skuddet sårede den ene tysker i skulderen. Tyskerne bliver stærkt forvirrede, og det lykkes sygeplejersken at flygte. Der tilkaldes forstærkning af politisoldater fra den nærværende liggende Jægersborg Kaserne. Da forstærkningen kommer frem, begynder en heftig ildkamp. Tyskerne kaster håndgranater ind i bygningen, men "Citronen" kæmper energisk og forhindrer dem i at trænge ind. Tyskerne sætter villaen i brand, og da "Citronen" ser, at spillet er ude, skyder han sig selv. Gentofte Brandvæsen og Zonen møder, tilkaldt ved tryk på en gadealarm, men selv om naboejendommen er i fare for at blive antændt af flyveild og gnister, nægter tyskerne dem at slukke eller begrænse. Tyskerne vidste ikke, at det var "Citronen" de kæmpede imod, de kom efter ejeren, men han var flygtet.

Tre dage efter - den 18. oktober - har tyskerne sporet "Flamme" til en villa på Strandvejen, hvor han, da spillet er tabt, drager konsekvensen og begår selvmord.

Zonens radiotelegrafist som SOE-telegrafist

Jørgen Bergh havde forladt Zonen for at blive illegal SOE-telegrafist, én af de få, som ikke havde fået uddannelse i England. Han var kommet til at arbejde i Jylland, og den 3. november havde han sin første sending til SOE i London.

Meldingerne var fra modstandsbevægelsen og kunne dreje sig om f.eks. tyske troppebevægelser, skibe m.v. Det var et farligt arbejde, da de tyske pejlevogne var meget aktive; og blev støttet af cyklende og gående mandskab med pejleapparater.

Under uheldige omstændigheder kunne en pejling føre til omringelse af stedet og razzia efter få minutters sending. Blev en illegal telegrafist taget, var det ensbetydende med tortur, deportation eller henrettelse.

I Lars Peter Sørensens bog "Radiogrupperne Moses og Cain" fortæller journalisten Ole Bergh, Ålborg, om sin broder: "Det var efterår 1944, og en aften ringede det på døren. Man var aldrig glad for at lukke op, døren kom på klem, det var Inne (familiekælenavn for Jørgen). Hvad lavede han dog her? Han var ansat i Zone-Redningskorpset, passede en station på Amager og fløj som telegrafist og observatør med Zonens ambulancefly.

Det gjorde han altså ikke mere. Han havde fået nyt job, og han havde tænkt sig, at det skulle foregå delvis fra vores lejlighed. Det lå altså sådan, at han skulle telegrafere til London, og der var altså lavet en smart sender, der ikke fyldte mere end en telefonbog, og som bare skulle kobles til vores antenne og lysnet, det havde vi vel ikke noget imod? Han begyndte i morgen, og det var rart, hvis han kunne starte hos os. Det var ret svært at finde andre, folk brød sig ikke om det. Vi sagde til ham, at vi bestemte heller ikke var begejstrede ved tanken, men vi skulle ikke være bekymrede. Ganske vist pejlede tyskerne som vilde, når de konstaterede en illegal sender, men han havde vagter på fortovet, når han sendte, og de kunne på lang afstand se de tyske pejlere. Så bukkede vagten sig ned og bandt sin sko, en vagt oppe i vinduet gav lynhurtigt Inne besked, og så standsede han sendingen og tyskerne fik en lang næse. Det kunne vi nok forstå, og så kom de for resten i morgen formiddag kl. 09:00."

Jørgen Berghs dæknavn var "Cain". Han havde en gen-gasbil, hvor benzintanken var bygget om til et hemmeligt rum, hvor radiosenderen og andet kompromitterende kunne skjules.

Jørgen Bergh fortæller i bogen: "Der gik en lang periode, hvor vi ikke havde megen respekt for pejlerne. Vi havde set dem ude i Hasseris før jul - store uniformerede mænd med en lang stang til antennen bundet på maven og sorte klapper for ørerne. De lyttede intenst. Gestapo var klar over, at vi sendte fra Aalborg, og mine vagter havde egentlig mest kig på pejlebiler med lærredskalescher og blændede ruder."

Jørgen Bergh blev dog pejlet 8 gange i alt, helt ind på livet. Torsdag den 26. april 1945 benyttede han et nyt sendested. Det lykkedes de tyske pejlere at overrumple vagterne, og en tysk politidrykning var lige i hælene på dem. Jørgen Berghs hjælper løb op på loftet med senderen, for at redde de mennesker, der havde stillet lejligheden til rådighed.

Jørgen Bergh havde kun hovedtrappen som flugtmulighed, og nede i gadedøren stod to værnemagtssoldater på post. Han gik roligt ned ad trappen, stillede sig mellem vagtposterne, mens han trak en pakke cigaretter op af lommen, tændte en og nikkede venligt, men med betydelig autoritet til de to menige. Så gik han med faste, beherskede skridt 30 meter hen mod de sammenstimlede mennesker, banede sig vej og forlod stedet med ben, der var ved at ekse under ham.

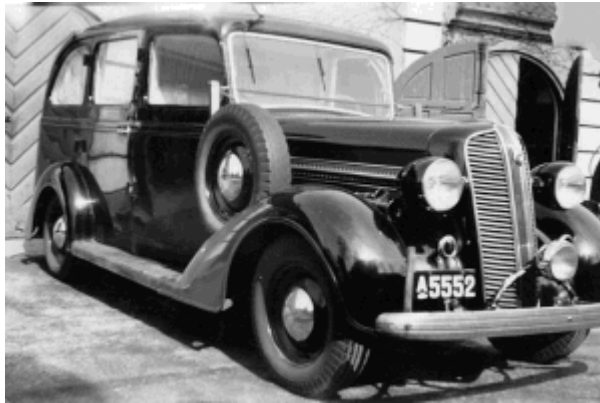
Da Gestapo kom op på loftet, nåede Jørgen Berghs hjælper at skyde to gestapofolk, inden han selv blev dræbt. En af vagterne blev arresteret og kom i et brutalt forhør. For Jørgen Bergh blev denne Store Bededag den sidste i hans modstandsarbejde. Efter hans hjælpers død og spadsereturen de 30 meter fra gadedøren kunne og ville han ikke mere.

Kaj Simonsen og Jørgen Bergh.

Zone-ambulance sprængt i luften

Den 10. november om aftenen, ankom Jørgen Juel Wiboltt til station Østerbro på Bernstorffsvej med sin "Nash". Han har netop sat sin vogn i garagen, som han havde lånt for denne nat, da der kommer tre mænd ind og holder Zonefolkene op. De forlanger at få "Nashen" til en våbentransport. Jørgen Juel Wiboltt forklarer dem, at den først skal fyres op, hvorefter de får Plymouth ambulancen (vogn 111). De kører den ca. 200 meter ned ad Svalevej; og mens Jørgen Juel Wiboltt telefonerer til Platanvej om det passerede, lyder der et drøn; det var ambulancen, der blev sprængt i luften.

Den bombesprængte ambulance - før og efter.

Det blev aldrig opklaret, om det var tyskerhåndlangere eller modstandfolk der sendte Plymouthen mod himlen, men godt, at det var den ældste ambulance på stationen.

Dagen efter blev Viggo Hansen sendt med toget til Helsingør, hvor han skulle henvende sig på Zone -stationen på torvet og hente en "ny" ambulance til Platanvej.

Viggo Hansen fortæller: "Da jeg kom ind i baggården til Zone-stationen og så den "nye ambulance", fik jeg et chok - "den nye" var en Dodge Brothers, model 1928, med trinbrædt bagpå og bøjle til 3. manden. På Zonefolkenes smil kunne man aflæse glæden ved at blive af med denne antikvitæt. Den måtte løbes i gang, og den måtte ikke gå i stå igen, så kom jeg ikke til København. Jeg måtte lære lidt om tænding og håndgas, det sad i midten af rattet. Det lykkedes dog at nå Platanvej i aftenens løb, og hvor der blev grinet, indtil det gik op for alle, at den "nye" skulle køre her. Den fik monteret gas-generator, som den faktisk kørte udmærket på, men hvad må patienterne have tænkt. Den var indvendig tapetseret med noget mørkebrunt mønstret tapet, - en ligvogn var flot ved siden af. Den kørte man med til et stykke tid efter maj 1945."

Den 22. november blev "Premier Is" i Glostrup schalburgteret, og Zonens entreprenørhold blev kaldt til assistance.

Viggo Hansen fortæller: "I kælderetagen opbevaredes 10 tons kødkroppe - et nødlager for Københavns Amts hospitaler. Kødet skulle reddes. Vi satte nogle tre-ben op, og med taljer og stålvirer blev kødet hejst op og kørt på stålviren over ruinerne og hen til nogle lastbiler. Elevatortårnet, der var ca. 12 meter højt, stod med to mure intakt, de øvrige to var styrtet sammen. Firmaet ville gerne have, at vi skulle redde elevatorspillet på toppen. Da vi kom derop med værktøj og skulle til at løsne boltene, kom brandinspektør Stephan Thomsen og råbte, at vi skulle komme ned straks. Få minutter efter styrtede tårnet sammen, - så det var tæt på."

Holger Danske angriber Sommerkorpset

Efter ordre fra Frihedsrådet angreb Holger Danske den 25. november Lundtofte flyveplads som bevogtedes af Sommerfolk. (danske i tysk tjeneste). De havde i længere tid terroriseret befolkningen i omegnen.

Først på aftenen samledes Holger Danske-folkene i 10-mands-grupper, heraf flere befalingsmænd fra hær og flåde. Aktionen blev ledet af kaptajn Otto Brøndum. For at sikre eventuelle sårede, holdt en Zone-ambulance i nærheden af Rævehøjvej, hvorfra angrebet skulle startes. Zonefolkene havde en indlæggesseddell fra Kommunehospitalet, og i et nærliggende hus lå "patienten", det var en af Holger Danskes hjælpere. Kl. 19:40 startede angrebet. Det kom til en voldsom ildkamp og sommerfolkene blev nedkæmpet. Zone-ambulancen kunne køre ubenyttet hjem.

ZR-personvogn med Røde Kors flag og mørklægningslygter. Anledningen til flaget kendes ikke.

Zonen får ny driftsleder

Formentlig omkring december 1944 tiltrådte Zonens nye driftsleder, Erik Lendal Hansen. Han var løjtnant af reserven ved Den kgl. Livgarde, og var tilsluttet den illegale Garderbataljon som skulle forsvare Amalienborg i påkommende tilfælde. Lendal Hansen kom fra en stilling ved luftværnet.

Viggo-betjent bliver rigtig redningsmand

Den 7. december var Viggo Hansen til køreprøve til erhvervskort. Viggo Hansen fortæller, at han blev afhentet af Zonens luftkaptajn, Kaj Simonsen, i hans næsten nye hvide Ford V8 ambulance. De skulle møde den motorsagkyndige i Gothersgade ud for nr. 135. "Vi kørte en tur i den indre by og foretog en vending i Dyrkøb ved Frue kirke, så lidt teori, og jeg fik kortet. På hjemvejen sagde Simonsen: "Tænk at vide så lidt og så klare den". Der var altså ingen ros at hente her, men jeg havde jo kortet, og nu måtte jeg køre med patienter."

En eftermiddag ved 16-tiden fik Viggo Hansen en kranvognstur (vogn 144). På sedlen stod "Dyreredning". Det var en hest, der skulle rejses i en stald i Måløv. Viggo Hansen prøvede at snakke sig fra det, men vagtmester Ulf Hansen kikkede på ham og sagde: "Er du redder eller ikke?" Så begyndte han at læsse dyregrejet fra tavlen i garagen.

Viggo Hansen fortæller: "Til mit held kom Zonens 15-årige cykelbud, Jørgen Schmidt og spurgte, om jeg havde problemer, ja! - mon ikke. Så begyndte han at tage forskellige redskaber ned fra tavlen, bl.a. en bøjet jernstang, som han kaldte "nålen", en talje og meget andet. Da vognen var læsset spurgte jeg ham, om han ville køre med. Det ville han gerne, men han skulle først på postkontoret. Jeg trak tiden lidt, og så kørte jeg ham først på postkontoret og derefter gik turen til Måløv.

Jørgen vidste god besked om dyreredning, han havde ofte kørt med på sin fars kranvogn, Andreas Schmidt - den vi kørte i, - fra han var 7 - 8 år. Da vi kom til gartneriet i Måløv, bad jeg ham overtage ledelsen af aktionen. Vi kikkede ind i stalden, og her lå en hest af mellemstørrelse i båsen og ville ikke rejse sig. Vi hentede grejet ind, og i løbet af ingen tid havde Jørgen anbragt en saks i loftbjælken, en "skræddertalje" i krogen, og så kom "nålen" som vi trak ind under hesten, så et stykke tov, så lærredsselen, som hesten skulle hænge i. Det gjorde den så kort efter, men så snart vi slækkede på taljen, så lå hesten der igen. Vi lod hesten hænge, og gav besked om at vi hentede grejet næste dag, når dyrlægen havde været der.

Det var min første dyreredning, med god hjælp af Jørgen Schmidt der senere blev Zone-redder og i 1953

brandmand ved Frederiksberg brandvæsen, hvor han avancerede til overbrandmester i 1986."

Ø.K.s hovedsæde schalburgteres

Den 19. december blev Ø.K.-bygningen sprængt i luften og Zonen tilkaldtes med katastrofevognen til Hotel Kongen af Danmark, der lå hvor nu Nationalbanken ligger.

Viggo Hansen fortæller: "Da vi ankom med katastrofevognen, var hele Ø.K.-bygningen et flammehav, og da alle ruder var knust i nabo- og genboejendommene, var de stærkt truet. Vi fik til opgave at dække de knuste ruder - også forretningsruder - i Hotel Kongen af Danmarks bygning med presenninger, alt mens Københavns Brandvæsen dægnede huset til fra en stor vandkanon placeret i krydset bag statuen af Niels Juel. Den gav vand. Hipofolkene sværmede om os, der var især én vi kaldte "vor sorte ven", han talte altid pænt om os. Vi skulle sammen bekæmpe kommunisterne o.s.v....for vi kunne jo ikke gøre meget andet, når han stod der med Husquarnaen skudklar."

Forbindskasserne kunne under besættelsen kun leveres i pap med løfte om ombytning når krigen var slut....

Jul hos Zonen 1944

På Platanvej var der en ung mand, Hans Haldborg, som kom lidt sammen med direktør Hares datter. Han ville gerne fejre jul sammen med hende og familien Hare i Eskildstrup. Han fortalte Viggo Hansen hvor herligt det var at fejre jul på Platanvej, man fik gåsesteg og julegaver, og fik lov til at trykke hånd med direktør Juel Wiboltt. Det lykkedes ham at overtale Viggo Hansen til at overtage hans vagt 1. juledag.

Viggo Hansen var kommet på Carlo Lundtofts hold og kørte mest sammen med Kai Carlsen, Orla Nielsen og Frode Olsen.

Viggo Hansen fortæller: "Jeg startede helt ukendt med "julestemningen" på en redningsstation juleaftens dag kl. 07:00 - en time før for at bilerne kunne blive vasket og pudset.

Vi begyndte at køre "julegæster", de boede alle på 4. eller 5. sal, og skulle lige så højt op igen. Vi slæbte alt det bedste vi havde lært, og selv om der af og til faldt en drikkeskilling af, var det sku' en hård omgang. På vej hjem følte det som var armene blevet ca. 10 cm. længere, op- og nedbæring foregik jo i "guldstol" eller i bærestol. Kl. 19:00, nåede Carlsen og jeg tilbage til stationen til den varme mad - sikken en duft - og så til bords, ak, ja - så ringer klokken for 1. ambulance. Så måtte vi afsted til en skoldet dame på Amager, med horn og guirlander, hente damen og køre hende til Rudolph Berghs hospital i Tietgensgade. Så hjem til resten af maden, men, ude af øje, ude af sind, - de andre havde helt glemt at gemme noget til os, så fik vi varm sovs og kolde kartofler. Kl. 20:30, måtte vi af sted igen, så skulle vi køre de samme ture retur. Det var med Oldsmobil (vogn 106) med gas-generator. Vi måtte af og hælde tjære fra med mellemrum, og hælde nyt brænde på. Kl. 01:30 holdt vi på Ordrup Jagtvej ved Københavns Amts syge- og plejehjem, så ville bilen ikke køre længere. Vi knoklede med tjære, brænde og blæser og det hele, så var der ikke mere strøm. Vi måtte skubbe, og til alt held skrånede vejen lidt, så fik vi den i gang. Så gik det hjem til et par timer på øjet. Kl. 06:30, måtte jeg op igen og gøre klar til 1. juledag, men det var kun mig; de andre på holdet gik hjem til frivagt. Det blev endnu en streng dag, sammen med Hugo Tegne-Hansen, en lille stærk herre, og ærlig. Dagen gik som den foregående med slid og slæb. Disse dage lærte mig lidt om familiesammenhold, nogle steder praktiseres det kun i julen. Flere gange oplevede jeg, at de gamle sad og græd på turen hjem, de ville ikke tilbage på "Slaveanstalten". F.eks. så jeg ude på Søndre Fasanvej, tre ældre mennesker stoppet ind i en lille stue med seng, stol og kommode samt et fælles bord, ellers kæft - trit og retning; det var til at blive i dårligt humør af. Når vi kørte tom vogn mellem turene, tog vi ofte forældre med børn på armen med i ambulancen, når de skulle samme vej. Der var jo hverken sporvogne eller hyrevogne. Bl.a. havde vi en familie med til Duevej-kvarteret, og manden blev så glad, at han tog tegnebogen frem, ønskede os glædelig jul, og tak, her er en tiér. Vi bukkede høfligt som tak og kørte. Tegne-Hansen, som havde taget imod sedlen, opdagede at der var to. Tegne-Hansen vendte vognen og kørte retur, for endnu engang at sige tak!

Tredie døgn, det var jo mit hold. Den jul glemmer jeg aldrig, og Hans Haldborg, ja ! han grinede en hel uge efter."

Redigeret	af	Revision
27-04-2018 21:07	Frederik Madsen/AFM/DK	30
25-12-2017 07:55	Frederik Madsen/AFM/DK	29
30-07-2013 16:15	Frederik Madsen/AFM/DK	28
27-01-2013 10:41		27
29-04-2011 19:47		26